

MEMORIA

20
18

SAN TELMO
MUSEOA

donostia
kultura

San Telmo Museoko fatxada

2018. urtean, bizitasuna eta kalitatea izan dira Museoaren jardueraren ezaugarriak. Urte horretan proiektu berriak jarri dira martxan, eta sendotu egin dira lehendik zetozen beste batzuk. Lehenen artean, **San Telmo Pil-pilean** bisitak nabarmentzen dira, erakusketa iraunkorrera zentzu guztiez hurbiltzeko proposamen bat, eta **Second Canvas-San Telmo Museoa** aplikazioa, zeinari esker Arte Ederretako obra hauta batzuk giza begiak ahal duena baino xehetasun-maila handiagoz ezagut baitaitezke.

Museora egindako bisiten kopurua aurreko urtekoaren parekoa izan da, 134.500 inguru.

Urtean zehar, aldi baterako 10 erakusketa aurkeztu dira, oso proiektu desberdinak diziplinen, gaien eta tamainaren aldetik. Horien artean, **Artea eta mitoa. Pradoko jainkoak** izenekoak piztu du, ezbairik gabe, interese handiena, udako hilabeteetan 30.000 lagun inguruk ikusi baitute. Kalitateagatik nabarmentzekoa, ha-

laber, **Gorputza asmatzen. Biluziak, anatomiak, pasioak**, San Telmo Museoaren eta Eskulturaren Museo Nazionalaren artean ekoitzia. Oso modu distiratsuan itxi zuen urtea.

Jardueren artean, 2018an ere gehiago izan dira **“Plus 55 Kultur Gidak”** bisitetan parte hartu duten pertsonak, eta esan daiteke, halaber, **Zeharkako**

begirada izeneko bisita berezi askotan bete izan dela aretoa, bai eta haurrei eta familiei zuzendutako lan-tegietan ere.

San Telmok parte hartzen du hiriko kultur sarean zine eta musika jaialdiak izaten direnean ere, eta 2018an ere museoaren programazioarekin konbinatu dituzte berenak.

© Oskar Moreno

San Telmo Pil-pilean

El altar de la raza. Josep Maria Sert. Grabatua

Museoak **Joxean Artzeri** egindako omenaldia antolatu zuen, oso ekitaldi hunkigarria, eta horrekin batera **Ikimilikiliklik** erakusketa berreskuratu zen Laborategia aretoan, sor-tzaile haren lana gogoratzeko.

Hezkuntzaren ildoak sendotuz jarraitu du 2018an ere. Museoak indartu egin nahi izan du hezkuntza-komunitatearen zerbitzura dagoen baliabide izatea, nola eta irakasleei begirako jardunaldi bereziak eginez.

Museoaren barne-lanak aurrera jarraitzen du dokumentazioan, ikerkuntzan eta bildumak erosten. Azken atal horretan, aipamen berezia merezi du **Josep Maria Serten bozeto bat** enkantean erosi izanak. Dagoeneko ipinita dago elizan, eta hartara osatu egin du **El altar de la razaren** azken bertsioa, hau da, museo honetan ikus daitezkeen autore horren mihiseetako batena.

ONDAREA

Bilduma eta dokumentazioaren arloan, nabarmentzekoak dira, batetik, inbentarioa berrikusteko egindako lana eta bildumak hobeto berregokitu eta berrantolatu izana **Gordailua-**

ren biltegietan; eta bestetik, aplikazioen arteko datu-trukea hobetu eta automatizatu izana, eta EMSIMEk argazki digitalak bildu izana.

Gordailuan, ohiko zereginez gainera -bertatik bertarako kontsultei erantzutea, gordailutzea, egokitzea eta sarrerak eta mugimenduak erregistratzea-, bigarren solairuko biltegi orokorraren eta Museoako bilduma iraunkorrean ikusgai jarritako piezen inbentarioa berrikusteko lanari ekin zaio. Orobat, hobeto egokitu eta berrantolatu dira ehunen eta jantzien bildumak.

Aplikazioen arteko datuak trukatzeko prozesuei dagokienez (GORDAILUA - EMSIME - Filemaker) hobetu eta automatizatu egin da datuak GORDAILUAtik Filemaker-eko bildumen katalogora aldatzea. Orobat, hobetu egin dira argazkilaritza digitaleko lanak biltzeko prozesuak, eta aplikazio horren garapena burutu da. Horri esker, Museoako langileek kontsultak eta deskargak egin ditzakete halakorik behar dutenean.

2018an, Museoak **792 pieza bereganatu** zituen; horietatik, 143 dohaintza bidez eta 619 erosketa bidez.

Gainera, 2018an aldi baterako maileguan utzi dira Museoako bildumako 68 pieza, zenbait erakundek antolaturiko aldi baterako 16 erakusketatarako.

Artxiboaren sailean, aurrera jarraitu dute garbiketa-lanek, dokumentazioa Museoako bulegoetako toki berrira aldatzeak eta bertan egokitzeak.

Eta kontsulta-zerbitzuari dagokionez, lanaren parte handi bat hartu dute irudiak argitaratzeko eskaerei dagokien kudeaketak eta Museoako bildumei eta artxiboko dokumentazioari buruzko zenbait kontsultari erantzuteak.

ARGITALPENAK

2018. urtean, lau liburu argitaratu dira museoan. Batetik, **Gerrak, bortxa eta giza eskubideak**, eta **Biodibertsitatearen aldeko emakume desberdinak. Klima-aldaketaren erronkak: Vandana Shiva**.

Bestetik, **Gorputza asmatzen. Biluziak, anatomiak, pasioak** erakusketaren katalogoa argitaratu da, euskaraz eta gaztelaniaz, eta **Tony Ray-Jones, Small Pleasures** erakusketarekin zihoan argitalpen bat, izenburu berekoa.

© Oskar Moreno

Tony Ray-Jones: *Small Pleasures*. Inaugurazioa

KONTSERBAZIOA ETA ZAHARBERRITZEA

Departamentu honetan, hiru eremutan egin dira lanak: aldi baterako erakusketetan, erakusketa iraunkorren eta Urgull mendian.

Aldi baterako erakusketetan, horietan ikusgai jartzeko jasotako artelana kontserbatzeari dagozkion zereginenez eta larrialdi-planak sortzeaz gainera, nabarmendu beharra dago *Heriotza* erakusketarako artelanak kontserbatzeko eta zaharberritzeko lana. Erakusketa hori 2019an inauguratuko da.

Erakusketa iraunkorri dagokionez, era askotako funtsak zaharberritze-

ko lan ohikoez gainera, azpimarratu beharra dago, batetik, zurezko ehundegia zaharberritzea eta erakusketak iraunkorrerako birgaitzea, arreta berezia jarritz makineria eta ehunak muntatzeko prozesuaren dokumentazioan; bestetik, "Ereilea" mosaikoa erakusketarako eramatea, zaharberritzea eta muntatzea. Lan hori BBVAren bildumakoa da. Azkenik, XV. mendeko jineta ezpata zaharberritzeari eta zientifikoki aztertzeari ekin zaio. Gure bildumako pieza bikain bat da, eta laster jarriko da berriro ikusgai Museoan duen erakustokian.

Urgulli dagokionez, burdinazko zazpi kanoi zaharberritu dira, eta neurritan egin zaizkie euskarriak; eta oinarriak

jarri dira Graffittien aretoko ingurugiroa behatzeko eta aztertzeko.

ERAKUSKETAK

Museoaren **erakusketa iraunkorren**, geletako testuetan **frantsesezko eta ingelesezko testuak** sartzeko proiektuari ekin zitzaion 2017an, eta 2018an ere aurrera jarraitu du proiektu horrek, atal berriekin. Gainera, XIX. mendearen hasierako ehundegia gehitu zaio **Tradizioak bizirik dirau** gai-ildoari, eta Manu Izaguirre eta Ivonne Izaguirre arduratu ziren muntaketaz, piezak kokatuz, eta irazki zahararren ordeztu berria jarri zuten, antzeko kolorekoa. Gainera, gehitze horrekin batera zenbait jardura egin

Zaharberritze lanak

© Oskar Moreno

12-1. Arte Ederretako udal bekak

© Oskar Moreno

Gorputza asmatzen. Biluziak, anatomiak, pasioak

ziren, bisitariei liho-lana ezagutzea errazteko.

Aldi baterako erakusketei dagokienez, urtea 2017aren amaieran zeudenekin hasi zen: **Espazioaren barrea (Guernica)**. **José Ramón Amondarain**; **12+1. Arte Ederretako udal bekak (1893-1936)**; eta **Uhartearen altxorra**.

Geroago inauguratu dira beste hauek: **Argazki-liburuen fenomeno**, argazki-liburuari buruzko erakusketa handi bat, CCCBrekin lankidetzan, zeinak euskarri hori ezagutarazteko

eta museoan den Gabriela Cendoyaren bildumaren gordailua ikusgai jartzeko balio izan baitzuen; **Tony Ray-Jones, Small Pleasures**, irudiari begirako erakusketa bat, ezagunagoa izatea merezi duen sortzaile horren argazkiekin; udan, **Artea eta mitoa. Pradoko jainkoak**, Obra social "la Caixa"ren eta Pradoko Museoaren eskutik, urtean bisitatuenetakoa; eta urtea amaitzeko, bi proposamen oso desberdin, **Arrikruzeko lehoia**, Giza Eboluzioaren Museoarekin eta Gordailuarekin lankidetzan; eta **Gorputza asmatzen. Biluziak, anatomiak, pasioak**, Eskulturako Museo Nazio-

nalarekin batera ekoitzia, zeinari esker San Telmok ia ehun maisulan bildu ahal izan baititu bere aretoetan.

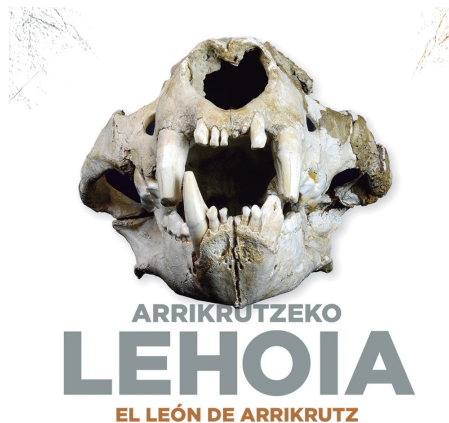
Laborategian ere erakusketa oso desberdinak programatu dira: **Ikimilikliklik, Fikzioaren Museoa, Black is beltza** eta **Aita Labururen buruaren bisita eta anatomia**.

JARDUERAK

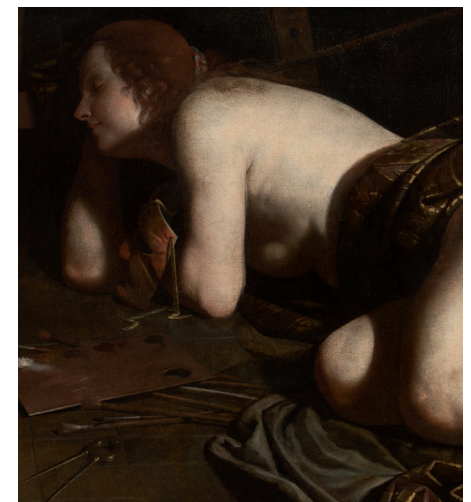
Museoak antolatutako jardueren sailan, bi atal bereiz daitezke. Batetik, **Museoaren erronkak** ildoan doazen jarduerak, zeinek gaur egungo gaiak

Argazki-liburuen fenomeno

Arrikruzeko Lehoia

Gorputza Asmatzen.
Biluziak, anatomiak, pasioak

jorratu baitzituzten; bestetik, ikus-entzule mota desberdinei zuzenduriko hainbat eta hainbat proposamenen programazioa, non musika, dantza edo ondare arlokoak sartu baitziren.

Lehen blokean, 2018an honako gai hauen inguruan programaturiko jarduerak nabarmendu dira: jasagarritasuna, Agora K2050 zikloari jarraipena emanez; Giza Eskubideak, Adierazpen Unibertsalaren 70. urteurrenean; Europa; eta generoaren ildoak, genero-ikuspegiko kazetari-tzaren inguruko ziklo batekin eta feminismoa eta robotikari buruzko jardunaldiak, edota generoaren auzia biodibertsitatearen edo eremu digitalaren ikuspegitik, besteak beste. Lankide iraunkorrak izan ditugu Cristina Enea Fundazioa, Baketik, Jakiunde, Globernance eta SW.

Bisitari gazteak eta familiak ere protagonista izan ditugu 2018an; haien-tzat, ikasturte hasieratik Aste Santura doan programa bat dugu, zeinaren bidez sormena sustatu eta museora, ondarera eta artera hurbiltzeko modu berriak sortu nahi baititugu. Alegia, museoa gozamenerako eta ezagutza-rako gune izan dadila adin guztietako pertsonentzat.

Bigarren atalean ere bada nabarmen-tzeko moduko alderdirik; esate bate-rako, hainbeste jardura egin izana, hala gaiei nola formatuei dagokienez: bisita bereziak -Zeharkako begirada-, musika-jarduerak, mahai inguruak, ar-tista-tailerrak, haur eta familientzako programak, San Telmo Gauda...

© Oskar Moreno

Artearekin jolasean. Familia Tailerra

Musika, hiriko jaialdietakoa -bereziki **Musika Hamabostaldia** eta **Jazzaldia**-, **Musikagileak**ena eta Udalaren Musika eta Dantza Eskolarekiko eta Francisco Escudero Kontserbatorioarekiko lankidetzen bidezkoa, presente izan da museoa urte osoan.

Haur eta familientzako aisialdiaren ildoan, sendotu egin da proposame-nek izan duten harrera ona. Nabarmentzekoak, Mara-mara tailerrak, urtebete eta lau urteko haurrak di-tuzten familientzat.

Jardueren programazioari esker, 2018an oso izen ezagunak pasatu dira museotik; besteak beste: **Martin Parr**, **Vandana Shiva**, **Isidoro**

Valcárcel, **Juan Luis Arsuaga**, **Mikel Ayestarán** edo **Remedios Zafra**.

HEZKUNTZA

Aurreko urteko hezkuntza eskaintza berritu eta gero, eskaintza honetan oinarrituta ikastetxeen etorrera mu-seora handia izan da. Aurten **7.090**

Erakusketa bat prestatzeko lanak

© Oskar Moreno

STM Gauda

ikasle etorri dira museora, 284 talde-tan. Baina Hezkuntza atalak zerbitzua eskaintzen die baita ere hezkuntzan aritzen ez diren taldeei. Hori kontuan izanik, orotara, 9.657 pertsona eta 470 talde izan dira. Bertan sartzen dira aipatutako eskolez gain, turismoko taldeak %17, kultur-elkarte eta erakundeak %11 eta Gizarte taldeak %8.

Irakaslegoarekin erlazio zuzenagoa izateko, hezkuntza buletina martxan jarri dugu aurten. Aldi berean, hezkuntza erakundeen arteko elkarlanarekin jarraitu dugu eta museoa bihurtu dugu une honetan hezkuntzaren inguruan hausnartzeko topagune eta ikasgune. Testuinguru honetan, jardunaldi hainbat izan dugu dolua nola kudeatu jakiteko, Ikasketa Zerbitzu-Solidarioak nola burutzen diren aztertze, eta Europa mailan eskolatan burutzen diren proiektu berritzaileak ezagutzeko, ETwinning eta Erasmus+ programen bitartez. Hau guztia burutu ahal izan dugu Gasteizko Berritzegune nagusiarekin, Donostiako Berritzegunearekin eta Bidegin elkar-tearekin elkarlanean.

Gizarte-bazterketa pairatzen duten erakundeekin eta gizataldeekin harremana ere estutu dugu museoa beraientzat irisgarria izan dadin eta beraien etorrera museora bermatzeko. Testuinguru honetan, jarraitu dugu lankidetzan hainbat erakunderekin (Gautena, Afagi, Iresgi, Donostiako Udaleko Gizarte Ekintzako Departamendua eta Kultura Aniztasuneko Departamendua, eta abar); eta horrela, 660 pertsonak museoa bisitatu ahal izan dute.

URGULL

Urgulleko Mota Gazteluko **Donostiari begira** erakusketak bisitari ugari izan zituen 2018an ere, baina kopuruak behera egin zuen zertxobait, 162.000 lagun inguru. Beherakadaren arrazoi nagusia, jende gutxiagorentzako lekua ezarri izana terrazan eta Aste Santua beste urte batzuetan baino lehenago tokatu izana.

KOMUNIKAZIOA

2018an zehar, komunikazio-departamenduak Museoko arloei laguntzen jarraitu zuen, eta hala, **20 prentsaurrekotik gora eta 25 prentsa-oharretik gora** eman ziren, **publizitatea** kudeatu zuen, zenbait **zabalkunde-euskarri** egin zituen -batik bat aldi baterako erakusketen kasuan-, **komenikabideekiko harremanez** arduratu zen, **webgunea** eguneratzeaz eta **sareen edukiaz, boletinez, hileko agenda** paperezkoaz, zeina eguneratuta egoten baita euskarri digitalean.

2018an, paperezko 10 agenda argitaratu eta banatu dira; horien artean, bat udako hilabeteetarako. Paperezko beste euskarri batzuei dagokienez, 2018an liburuxka berezi bat argitaratu da, haur eta familientzako jarduerak guztiak jasotzen zituen, ikasturtearen hasieratik Aste Santuraino, orduan amaitzen baitira. Gainera, jarduerak batzuek beren baliabideak izan dituzte zabalkunderako.

Euskarri berrien artean, aipatzea me-rezi dute **San Telmo Pil-pileanekoek**. Bestalde, beste urte batzuetan bezala, Museoko liburuxkak eta txartelak argitaratu edo berrargitaratu dira, erakusketa iraunkorrerako haur-koa-

dernotxoak eta Urgulleko Aste Santuko eta udako esku-orriak.

Eremu digitalean, pisua hartu du fami-liei zuzenduriko buletinak, eta beste bat jarri da martxan, bereziki hezkuntza-munduarentzat diseinatu. Hiru buletinok jasotzen dituzten pertsonak batuta, **3.000 lagun** inguru dira guztira kanal horietako batera **harpidetuta** daudenak, zeinekin museoak informazioa partekatzen baitu bere arlo eta jardueraz.

Museoaren webgunetik egin diren deskargak, bestalde, 2.824 dira, eta horietatik 1.727 hezkuntza-ataletik, eta beste guztiak artxibo digitaletik.

2018ko berritasunen artean, nabarmentzekoa **Second Canvas San Telmo Museoa** aplikazioa jarri dela abian. Doan deskarga daiteke, eta Arte Ederretako lan sorta batera giza begiak baino ahal handiagoz hurbiltzeko bidea ematen du.

HARREMAN INSTITUZIONALAK

Museoak harremanak izan zituen instituzio eta kultura-eragile askorekin, eta jarduerak, elkarlanak eta proiektuak egin zituen haiekin batera. Eusko Jaurlaritza eta Gipuzkoako Foru Al-

dundia -Gordailua, batik bat-, Euskal Herriko Unibertsitatea, Donostiako Zinemaldia, Musika Hamabostaldia, Jazzaldia, Arantzadi Zientzia Elkarte, Euskadiko Filmategia, Bagera, Globernance, Jakiunde, Baketik, Donostiako Udaleko Lankidetzaren Departamentua, Ankulegi, Donostia Turismoa, Musika-gileak, Basquetour, Euskal Kostaldeko Museoen Sarea...

2018an Museoan egin diren erakusketak proiektuei esker, San Telmok lankidetzan jardun ahal izan zuen beste zentro batzuekin, hala nola Pradoko Museoa, Eskulturaren Museo Nazionala, CCCB, RIBA, Science Media Museum, Giza Eboluzioaren Museoa edo Azkuna Zentroa.

Garrantzi berezia du San Telmorentzat babesle pribatuen ekarpenak, enpresa ongileak eta enpresa laguntzaileak. Honako hauek izan ziren 2018an: Kutxa, EITB, El Diario Vasco, Cadena SER, Berria, Gara, Naiz, Argia, Hamaika Telebista eta Michelin Fundazioa.

STM

San Telmo Museoa

STM-ko BISITARIAK	134.435
ERAKUSKETAK	107.022
JARDUERAK	27.413
URGULL	162.000

GUZTIRA: 296.435

